

بررسی رابطه انعطاف پذیری عناصر فضای اداری و راندمان کاری کارمندان

احمد میرزا کوچک خوشنویس^۱، نفیسه امینی^۲*

۱- دکترای مرمت، عضو هیات علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری، a.m.khoshnevis@gmail.com

۲- کارشناس ارشد مهندسی معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه سوره، تهران، nafise77@gmail.com

چکیده

دوران مدرن، دوران یکسان سازی و اجبار در همانندی نیاز در همه جوانب بود. اما اکنون طراح برای بهینه سازی طرح خود، می‌بایست نیازهای کاربران و سایر ذی نفعان بنا را شناسایی کرده و در جهت رفع آن نیازها حرکت کند. عدم ارتباط میان طراح و بهره بردار حقیقی ساختمان، شناخت نیازهای واقعی کاربران را دشوار می‌سازد. از طرفی دیگر، ساختار سازمان‌های اداری، سریع تر از ساختمان‌ها تغییر می‌کنند. همچنین میزان اختیار کارکنان در تغییر یا شخصی سازی فضای کاری، در احساس رضایت مندی وی از محیط کارش، تأثیرگذار است. این مسائل، لزوم انعطاف پذیری در فضاهای اداری را روشن می‌سازد. هدف پژوهش بررسی انعطاف پذیری در فضاهای اداری به عنوان یکی از راهکارهای افزایش رضایت از محیط کار و بررسی ارتباط آن با راندمان کاری کارمندان است. بدین منظور با ابزار پرسشنامه به ارزیابی «متغیرهای انعطاف پذیری فضای کاری» و «متغیرهای راندمان کاری کارمندان» در شرکت جهاد نصر حمزه پرداخته شد و پس از تبدیل یافته‌ها به داده‌های کمی، در نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفتند. در کنار پرسشنامه، از ابزار مصاحبه با متخصصان نیز جهت دریافت نکات عملی برای افزایش راندمان کاری کارمندان استفاده گردید. نتایج حاصل نشان می‌دهد بین متغیر مساحت فضای کار و متغیر میزان رضایت از محل کار و همچنین بین «عامل اختیار جهت ایجاد فضای تعامل با همکاران» و «عامل رضایت» رابطه معناداری وجود دارد. از طرفی بین متغیر مساحت فضای کار و «عامل رضایت» که معادل متغیرهای میزان رضایت از سکوت محل کار، میزان احترام به حریم شخصی کارمندان، وجود محل تجمع برای رفع خستگی کارمندان، میزان رضایت از فضای کار، میزان سهولت در تعمیرات ساختمان در نظر گرفته شده، رابطه معنادار وجود ندارد؛ در نتیجه می‌توان با انجام تمهیداتی در فضاهای کاری کوچک نیز رضایت کارمندان را جلب نمود.

واژه‌های کلیدی: نیازهای کاربران، فضای اداری، انعطاف پذیری فضایی، راندمان کاری.

۱- مقدمه

ساختمان‌های اداری ساختمان‌هایی هستند که از کنار هم قرارگیری چند واحد اداری به وجود می‌آیند. از آنجا که نیروی انسانی به عنوان یکی از ارکان اساسی توسعه بخش‌های هر کشور است، لذا توجه کمی و کیفی به ابعاد فنی و محتوایی محل کار آنان، می‌تواند نقش‌آنگیزی داشته باشد.

هرچند وضعیت موجود فضا در میزان احساس رضایت مندی مخاطب تأثیرگذار می‌باشد، اما آنچه حائز اهمیت فراتر است، میزان اختیار وی در تغییر یا شخصی سازی فضا است. هرچه بازه زمانی استفاده از فضا بیشتر باشد باید اجازه اعمال تغییرات بیشتری نیز به مخاطب داده می‌شود. در یک سازمان یا شرکت، تغییر در ساختار سازمان و سلسله مراتب آن و